

Modeller i 1:1.

DAGSLYSEEVENTS PÅ KUNSTAKADEMIETS ARKITEKTSKOLE

En gruppe studerende ved Kunstakademiets Arkitektskole eksperimenterer med arkitektonisk belysning i et synergetisk felt mellem performance og arkitektur

AF LEKTOR, ARKITEKT MAA KARINA MOSE OG LEKTOR, PERFORMANCE- OG INSTALLATIONS-KUNSTER, PH.D. KARIN SØNDERGAARD.
FOTOS: KJELL YNGVE PETERSEN, KARINA MOSE OG KARIN SØNDERGAARD.

På Kunstakademiets Arkitektskole anvendes en pluralitet af metoder i undersøgelsen af arkitektonisk belysning. De studerende ved Design in Architectural Contexts ved Studieafdeling 11 eksperimenterer i et synergetisk felt mellem performance og arkitektur.

Kontekst

Siden 2010 har Lyslaboratoriet ved Kunstakademiets Arkitektskole i et samarbejde med Velux Danmark arrangeret workshops i form af Dagslys Events. Dagslyseventen er et intensivt forløb på to uger, som handler om at forstå dagslyset som arkitektonisk komponent og gennem stillede opgaver samt en vifte af metodiske tilgange at komponere dynamiske rum af lys og mørke.

Projektet tager afsæt i idéen om bygningen som armatur for dagslyset, og der eksperimenteres ud fra en fokus omkring dagslysåbningen som en kompleks integreret del af bygningskonstruktionen. Fra at være et vindue, der indrammer og adskiller "udenfor fra indenfor" handler opgaven således om at forstå selve åbningen som et komplekst instrument, hvorved vi kan komponere de lysrum, der formes i bygningen. Det handler for arkitekten i særdeleshed om, hvad dette lys gør ved mennesker.

I denne sammenhæng har vi opstillet et koncept om lysåb-

ningen som et komplekst "Capture/Channeling/Spread" instrument, der indfanger dagslyset og kanaliserer lyset i en spredning indenfor i bygningen. Konceptet om åbningen som komplekst instrument, lægger selvfølgelig op til en videre udforskning af implementering af sensitivt LED som indlejret kunstlys i instrumentforståelsen, men i dette projekt koncentrerer vi os om dagslyset.

Opgaven

Dagslys Event 2011 havde underteksten "The Capture of Daylight", og fokuserede således på spørgsmålet om, hvordan man kan indfange lyset. For at accentuere problemstillingen om udformningen af åbningen som et instrument, opstillede vi dertil en regel, om at lysindtaget skulle være kinetisk – altså bevægelig. I udgangspunktet var rammene for de rumlige og materielle vilkår ens, således at de afsluttede produktioner fremstod som sammenlignelige cases, hvor det centrale var de etablerede dynamiske lysrum.

Hver gruppe af studerende fik stillet en kube uden tag til rådighed. Lysindtaget kunne således kun ske gennem udviklingen af et "Capture/Channeling/Spread" instrument indarbejdet i den

De studerende improviserer sig frem til et performativt engagement.

manglende tagflade i kuben. Der blev udleveret et begrænset udvalg af materialer, bøjelige kulfiberstænger som konstruktionsmateriale og tekstiler af forskellig translusens til at gribe og lede lyset ned i kuberne samt hvad, der skulle bruges af beslag og andet materiel til montering af lysindtagene.

Pluralitet af metoder

Som vi ved, er de metoder, vi anvender, afgørende for de fokus, vi genererer i vores forskning, og de er afgørende i forhold til definitionen af de parametre, vi forholder os til i diskussionen af, hvad god arkitektonisk belysning er.

I de 14 dage workshoppen varede blev de studerende introduceret til følgende metodiske tilgange

- Performative perceptionsmetoder
- Anvendelse af lysteoretiske koncepter i praksis
- Skitsering og model
- Modelundersøgelser i Dagslyslaboratoriet
- Fotoregistreringer og interviews under performative analyser

Der var således tale om en række eksperimentelle praksisbaserede undersøgelser for at skærpe de studerendes forståelse af lys, mellem lys, rum og bevægelse.

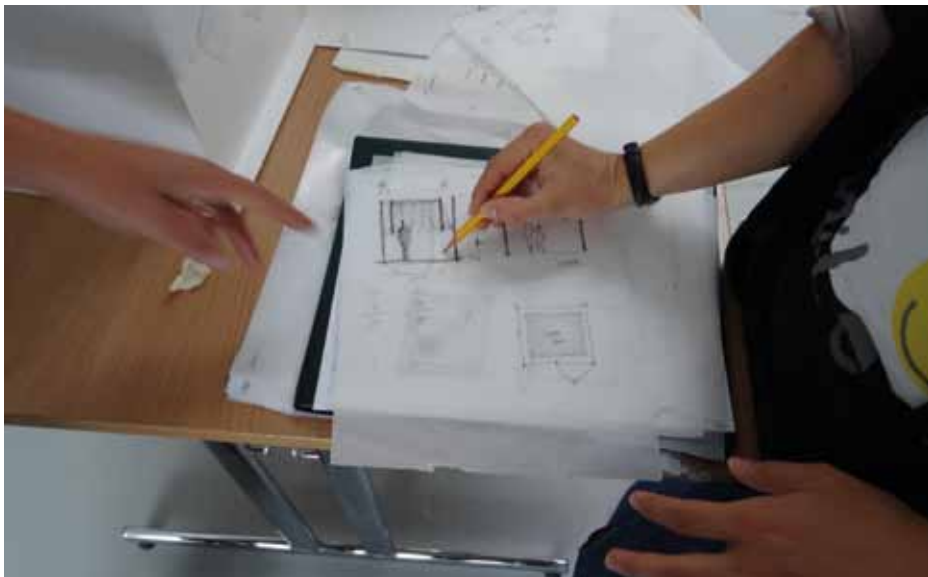
Perspektiv

Hovedfokus i arbejdet med lys har generelt og i alt overvejende grad ligget på den visuelle perception af lys og koncentreret sig om synsfysiologien i relation til det rumlige. I bogen "Experiencing Architecture" diskuterede arkitekten Steen Eiler Rasmussen allerede i 50'erne arkitekturen som en iscenesættende

ramme for, hvordan folk improviserer deres daglige liv, og han udtrykte idéen om arkitekten som en "theatrical producer, ... who plans the setting for our lives". Han foreslår således den menneskelige oplevelse som en primær fokus for arkitekternes arbejde. S.E. Rasmussen inkluderede altså hele det oplevende menneske, og ikke kun den visuelle sans. 50 år senere, i artiklen "Space Unfolded – Space as Movement, Action and Creation", formulerer en anden arkitektonisk debattør, Marianne Krogh Jensen, et langt videregående argument: "We no longer ask what architecture is; we ask what it does. Space is something that unfolds; it is defined through movement action and creation." Med workshoppen ønskede vi at udvide de studerendes perceptiv redskaber, og den performative metode handler således om at situere den reflekterede oplevelse som et kritisk medium i den arkitektoniske proces.

Performativ engagement som psykofysisk metode

Den performative metode er en psykofysisk tilgang til oplevelsen af rumlige forhold, og er således en perceptuel metode, der aktiverer hele mennesket, og inkluderer bevægelse og aktion. Metoden gør brug af komplekse improvisatoriske øvelser i undersøgelsen af, hvordan vi engagerer os med en given omgivelse. Gennem disse reflektive fysiske aktiviteter eller teknikker gøres det således muligt at undersøge, hvordan forskellige kompositioner af lysrum stimulerer os forskelligt og er bestemmende for, hvordan vi engagerer os med rummet. Metoden gør det muligt at undersøge både, hvordan vi som enkeltindivider og i større sammenhænge udfordres i vores respons med en rumlig omgivelse/arkitektonisk belysning, og på denne måde muliggøres det at rette fokus også mod sociale aspekter i relation til lys.

De studerende i diskussion og udvikling af designkoncepterne.

Konkretiserede koncepter for dagslysinstrumenterne.

Disse anvendte teknikker er oprindeligt udviklet som hjælp for skuespilleren på scenen. Praktiserer man disse teknikker opbygges en kapacitet, en særlig intuition omkring det rumlige og interaktionen med rummet. Indenfor teater-antropologien diskuteres denne kapacitet som en "extra-daily state", altså en ekstra koncentreret og refleksiv opmærksomhed.

I arbejdet med de studerende gør vi brug af disse teknikker i etableringen af perceptive oplevelsespositioner, hvorfra de metodisk kan undersøge lys og rum i et processuelt flow af bevægelser og handlinger. De studerende er således involveret i et performativt engagement, der genererer en særlig extra-daily refleksiv analytisk niveau, hvor de "oplever sig selv opleve". Denne "anden-ordens" situation er i sig selv et refleksivt redskab i analyserne af, hvorfor og hvordan vi oplever et givet lysrum.

Lys, design og engagement

I udviklingen af konkrete designkoncepter for et "Capture/Channeling/Spread" instrument, flyttede vi de studerendes fokus fra interaktionen med rum og lys til et engagement med skitser og modeller som repræsentation af rum og lys. De individuelle og differentierede oplevelser genereret ud af de performative øvelser, blev kommunikeret og bearbejdet gennem skitser og modeller. På grund af oplevelsernes individuelle karakter skabte repræsentationerne mulighed for at se nye konstellationer for lys, rum og menneske. I arbejdet med eksperimenterende skitse-

og modellering, kobledes det performativt oplevede og det arkitektonisk skabende og skabte på den måde et synergetisk felt.

I bogen "The Thinking Hand" skriver Juhani Pallasmaa: "In the arduous processes of designing, the hand often takes the lead in probing for a vision, a vague inkling that it eventually turns into a sketch, a materialization of an idea." Styrken ved skitseprocesserne er således den fysiske tilstedeværelse, tegningen, papmodellen, mock-uppen, repræsentationer, der kan kommunikere i sig selv og på den måde stilles til genstand for en fælles analyse, refleksion og idé-genereringsproces og dermed udvikle en vision til et konkretiseret konceptforslag.

Konklusion

Daglys Event 2011 var den første af sin slags, der var tilrettelagt som en organisering af en flerstrengt metode tilgang. Det er ganske tydeligt, at der for de studerende skabes en udspænding, dvs. et refleksivt eksperimentelt rum, der situerer oplevelsespositionen i forhold til det arkitektoniske lysrum, der arbejdes med. I forhold til den forskningsbaserede undervisning, som dette projekt er et eksempel på, søger vi i de kommende projekter at skabe yderligere synergi mellem de forskellige metodiske tilgange.

Yderligere information om projektet samt referencer kan ses på www.centerforlys.dk/videnomlys.php